FÖRSLAG TILL AVGÖRANDE AV GENERALADVOKAT JEAN MISCHO

föredraget den 25 februari 1999 *

1. Société critouridienne de distribution (nedan kallat "Socridis") stämde skatteförvaltningen inför Tribunal de grande instance de Foix (Frankrike) i syfte att befrias från de punktskatter som företaget hade betalt under perioden från maj till december år 1993. Som grund för sin talan gjorde företaget gällande att rådets direktiv 92/83/EEG av den 19 oktober 1992 om harmonisering av strukturerna för punktskatter på alkohol och alkoholdrycker [1] (nedan kallat strukturdirektivet) och rådets direktiv 92/84/EEG av den 19 oktober 1992 om tillnärmning av punktskattesatser på alkohol och alkoholdrycker [2] (nedan kallat skattesatsdirektivet), vilka införlivats med fransk rätt och som tillämpats under den tvistiga perioden, var ogiltiga. Enligt Socridis berodde denna ogiltighet på att direktiven instiftade ett beskattningssystem inom gemenskapen som tillät diskriminerande och konkurrensbegränsande beteenden som indirekt gynnade produktionen av vin till nackdel för den konkurrerande produktionen av öl.

2. Den nationella domstolen konstaterade att de franska bestämmelserna, som antagits i överensstämmelse med de bägge direktiven, i praktiken faktiskt ledde till att öl beskattades klart högre än vin. Nämnda domstol bedömde därför att det mot bakgrund av domstolens praxis, som visar att vin och öl är konkurrerande produkter i den mening som anges i artikel 95 andra stycket i EG-fördraget, verkligen uppkom ett problem vad gällde de två direktivens giltighet.

3. Domstolen, som med rätta fann att den inte var behörig att lösa detta problem, beslöt att ställa följande fråga till EG-domstolen:

"Är rådets direktiv 92/83 och 92/84 om harmonisering av punktskatter ogiltiga, med hänsyn till EG-fördraget, särskilt artikel 95 andra stycket, till den del det i direktiven

— fastställs en minimiskattesats för öl som uppgår till 1,87 ecu per grad och hektoliter,

— medan det tillåts att vin beskattas i förhållande till volym, med en miniskattesats som uppgår till 0 ecu,

varigenom medlemsstaterna åläggs att höja skatten på öl upp till ovannämnda minimum, vilket ger upphov till skillnader i

* Originalspråk: franska.

1 — EGT L 316, s. 21; svensk specialutgåva, område 9, volym 2, s. 100.

2 — EGT L 316, s. 29; svensk specialutgåva, område 9, volym 2, s. 108.

beskattning som kan leda till diskriminering mellan vin och öl?"

4. Inledningsvis kan det vara på sin plats att redogöra för innehållet i de bägge direktiv som utgör grund för det gemenskapssystem som framkallat den nationella domstolens villrådighet.

5. Strukturdirektivet innehåller avsnitt I som behandlar öl och avsnitt II som behandlar vin.

6. I det avsnitt som behandlar öl stadgar artikel 1 att

"1. Medlemsstaterna skall tillämpa en punktskatt på öl i enlighet med detta direktiv.

2. Medlemsstaterna skall fastställa sina skattesatser i enligt med direktiv 92/84/EEG.",

medan artikel 3 stadgar att

"1. Den punktskatt som medlemsstaterna tar ut på öl skall bestämmas med utgångspunkt från antingen

— hektoliter per grad Plato, eller

— hektoliter per grad faktisk alkoholstyrka räknat på volym av den färdiga produkten.

2. Vid bestämningen av skatten på öl i enlighet med kraven i direktiv 92/84/EEG får medlemsstaterna bortse från delar av en grad Plato eller grad faktisk alkoholhalt räknat på volym.

..."

7. I avsnittet som behandlar vin stadgar artikel 7 att

"1. Medlemsstaterna skall tillämpa en punktskatt på vin i enlighet med detta direktiv.

2. Medlemsstaterna skall fastställa sina skattesatser i enlighet med direktiv 92/84/EEG.",

8. Artikel 5 i skattesatsdirektivet stadgar att

"Från och med den 1 januari 1993 skall minimipunktskattesatsen på vin vara fastställd till följande:

— För icke mousserande vin 0 ecu, och

— För mousserande vin 0 ecu

per hektoliter av produkten.",

medan artikel 9 stadgar att

och dess artikel 6 stadgar att

"1. Den punktskatt som medlemsstaterna tar ut på vin skall fastställas med utgångspunkt i antalet hektoliter färdig produkt.

..."

"Från och med den 1 januari 1993 skall minimipunktskattesatsen på öl vara fastställd till följande:

— 0,748 ecu per hektoliter/grad Plato, eller

— 1,87 ecu per hektoliter/grad av alkohol

i den färdiga produkten."

skattesats för öl med 1,87 ecu per grad och hektoliter samtidigt som de tillåter att vin beskattas enbart med hänsyn till volym, med en möjlighet till nollbeskattning, ge upphov till "skillnader i beskattning" som inte står i överensstämmelse med EG-fördraget och särskilt med dess artikel 95 andra stycket.

De grunder som skall undersökas

9. Mot bakgrund av de yttranden som inkommit till domstolen är det nödvändigt att först omsorgsfullt avgränsa föremålet för begäran om förhandsavgörande. I sitt beslut att hänskjuta frågan preciserar den nationella domstolen noggrant att "tvisten inte har att göra med införlivandet av de bägge direktiven med fransk rätt". Den förväntar sig således inte att EG-domstolen uttalar sig om huruvida det franska sättet att beskatta å ena sidan öl och å andra sidan vin är förenligt med gemenskapsrätten när man ställer dessa beskattningssätt mot varandra. Detta kan även uttryckas så att den nationella domstolen inte väntar sig att EG-domstolen skall uttala sig om huruvida det franska tillvägagångssättet, när det gäller beskattning av öl och vin, strider mot bestämmelserna i artikel 95 andra stycket i fördraget.

10. Dess frågeställningar hänför sig enbart till giltigheten av struktur- och skattesatsdirektiven. De omnämnda direktiven kan, enligt den nationella domstolens åsikt, genom att det däri fastställs en minimi-

11. Liksom domstolen mycket tydligt markerat i sin dom i målet Eurotunnel m.fl. [3] är det den nationella domstolen som är behörig att identifiera och formulera den tvistiga frågan.

12. Trots detta gör Socridis gällande andra grunder som avser de bägge direktivens ogiltighet. Enligt Socridis strider de bägge direktiven mot fördraget av fyra olika skäl:

1. I direktiven används en harmoniseringsteknik och lösningar gällande vin och öl som står i strid med artikel 95 i fördraget och mer precist dess andra stycke.

2. De åsidosätter den allmänna proportionalitetsprincipen genom att de gör gällande och legitimerar en skillnad i beskattning mellan vin och öl som inte motsvaras av den skillnad som objektivt sett kan tillåtas med hänsyn till den ömsesidiga konkurrens som råder mellan dessa två typer av jästa drycker.

3 — Dom av den 11 november 1997 i mål C-408/95 (REG 1997, s. I-6315), punkterna 33 och 34.

3. De bryter mot artikel 99 i EG-fördraget i det att de på en väsentlig punkt inte minskar utan tvärtom ökar skillnaderna i beskattning mellan medlemsstaterna och sålunda även befäster det handelshinder som en sådan skillnad utgör.

4. De är otillräckligt motiverade och uppfyller således inte kraven i artikel 190 i EG-fördraget.

13. Även om det första skälet överensstämmer mycket exakt med tvistefrågan som förts fram av den nationella domstolen förefaller sambandet mellan de tre andra skälen och den nationella domarens frågeställning mindre tydligt. När det gäller det andra skälet synes det mig att sambandet inte desto mindre är möjligt i den utsträckning frågan om införandet av en differentierad beskattning traditionsenligt behandlas med hänsyn till artikel 95 i fördraget, mot bakgrund av vilken den nationella domstolens frågeställningar väckts.

14. När det gäller det tredje skälet blir saken betydligt mer vansklig. Vid en första analys av detta skäl synes det vara ett ifrågasättande av själva naturen av de åtgärder för tillnärmning som avses i artikel 99 i fördraget, som utgör de bägge direktivens rättsliga grund. Den nationella domstolen har inte tillåtit sig att göra ett sådant ifrågasättande och man kan svårligen tolka in det av den enda anledningen att den gör en förfrågan om giltigheten av de bägge direktiven med hänsyn till EG-fördraget och inte enbart med hänsyn till dess artikel 95 andra stycket.

15. Jag bedömer trots detta att det vore olämpligt att inte analysera denna grund som Socridis framställt, då den kan utgöra ett annat sätt att angripa den fråga om lagligheten av att de bägge direktiven tillåter skillnader i beskattning mellan konkurrerande produkter, som bekymrar den nationella domaren.

16. Återstår det fjärde skälet, som avser bristfällig motivering och som inte alls har nämnts av den nationella domstolen. Ankommer det på oss att analysera detta skäl? Utan tvekan gör det det om man följer domstolens traditionella rättspraxis så som den har sammanfattats av generaladvokaten Tesauro i hans förslag till avgörande i målet Eurotunnel m.fl. Enligt denna rättspraxis, som generaladvokaten inte föreslog att man skulle ifrågasätta, skall domstolen, i den mån det rör en begäran om förhandsavgörande angående giltigheten av en rättsakt, analysera endast de grunder som den nationella domaren framfört. Denna regel medger emellertid ett undantag för det fall det finns ogiltighetsgrunder som kan tas upp ex officio av domstolen. Bland dessa ogiltighetsgrunder förekommer åsidosättande av väsentliga formföreskrifter, varav bristfällig motivering utgör ett typfall.

17. I och med att denna fråga om bristfällig motivering kan tas upp ex officio av domstolen, skall den med all säkerhet analyseras när den har åberopats av sökanden i målet vid den nationella domstolen. Men är denna rättspraxis fortfarande aktuell? Frågan ställs eftersom domstolen i domen i det ovannämnda målet Eurotunnel m.fl. inte vid något tillfälle, trots att detta företag och generaladvokaten inbjöd till det, undersökte om artikel 190 i fördraget hade

överträtts innan den kom till slutsatsen att det vid prövningen av de frågor som ställts av den nationella domstolen inte hade framkommit några omständigheter av beskaffenhet att påverka giltigheten av de rättsakter som var i fråga. Rörde det sig då om en ändring av rättspraxis som man borde ta hänsyn till? Jag anser att det vore förhastat att dra en sådan slutsats. Jag kommer därför att hålla mig till det traditionella tillvägagångssättet och även undersöka den fjärde ogiltighetsgrunden som Socridis anser sig ha upptäckt.

Huruvida artikel 95 andra stycket i fördraget har överträtts

18. Eftersom tvisten rör frågan om giltigheten av de två direktiven med hänsyn till kraven i artikel 95 i fördraget anser jag att man måste börja resonemanget med utgångspunkt från domstolens praxis angående innebörden av nämnda artikel när det gäller de olika sätten att beskatta öl och vin. Av denna praxis följer till att börja med att öl och vin inte är liknande varor i den mening som avses i artikel 95 första stycket, vilket innebär att de krav som detta stadgande ställer inte kan tillämpas på skillnader i beskattning mellan dessa bägge drycker. Däremot är vin och öl drycker som konkurrerar med varandra i den mening som avses i artikel 95 andra stycket, varigenom medlemsstaterna, vid sin beskattning, inte får favorisera den ena drycken, som framställs i det egna landet, till nackdel för den andra drycken, som importeras från andra medlemsstater.

19. Av denna praxis följer vidare att alla sorters vin och alla sorters öl inte kan anses ha ett konkurrensförhållande, eftersom samtliga inte är utbytbara. Domstolen har, senast i sin dom av den 9 juli 1987 [4], bedömt att "endast de viner som dricks mest och som i allmänhet utgör de billigaste vinerna [har] tillräckligt många egenskaper gemensamma med öl för att utgöra ett alternativ för konsumenten, och de kan därför anses stå i ett konkurrensförhållande till öl i den mening som avses i artikel 95 andra stycket".

20. Det framgår, för det tredje, av domstolens rättspraxis att

"artikel 95 andra stycket i EEG-fördraget utgör inte hinder för en tillämpning av ett differentierat system för beskattning av vissa drycker på objektiva grunder. Ett sådant system favoriserar inte en inhemsk produktion då en väsentlig andel av den inhemska produktionen av alkoholdrycker återfinns i varje skattemässig kategori". [5]

21. Avslutningsvis kan man inte nog understryka att de begränsningar som artikel 95 i fördraget ålägger medlemsstaterna vid utformningen av beskattningen endast existerar i den mån det är fråga om beskatt-

4 — Dom i mål 356/85, kommissionen mot Belgien (REG 1987, s. 3299; svensk specialutgåva, volym 9), punkt 11.

5 — Dom av den 4 mars 1986 i mål 243/84, Walker (REG 1986, s. 875), punkt 23.

ning av varor som importeras från andra medlemsstater. Domstolen har vid flera tillfällen uttalat att "[i] fördragets system utgör de citerade bestämmelserna [i artikel 95] ett komplement till bestämmelserna om avveckling av tullar och avgifter med motsvarande verkan". [6]

22. Med detta uttalande i åtanke kan vi jämföra de regler som de två direktiven ger med reglerna i artikel 95 andra stycket. Det faktum att direktiven grundas på artikel 99 i fördraget ger dem inte någon som helst immunitet gentemot reglerna i artikel 95, eftersom hela primärrätten har företräde framför hela sekundärrätten. På området för harmonisering av beskattning har dessa principer uttryckts tydligt i domen i målet Schul. [7]

23. Samtidigt råder det emellertid inget tvivel om att det, såsom rådet och kommissionen understrukit, endast är för det fall de bägge direktiven *ålägger* medlemsstaterna att använda sig av metoder för införlivande som visar sig oförenliga med kraven i artikel 95 andra stycket, som det är möjligt att konstatera att de bägge direktiven är ogiltiga. Det vill säga att ogiltighet endast föreligger om direktiven skulle försätta medlemsstaterna i en situation där ett korrekt genomförande av direktiven automatiskt skulle leda till en överträdelse av nämnda artikel. Är detta verkligen fallet?

6 — Dom av den 27 februari 1980 i mål 168/78, kommissionen mot Frankrike (REG 1980, s. 347; svensk specialutgåva, volym 5, s. 1), punkt 4.

7 — Dom av den 5 maj 1982 i mål 15/81 (REG 1982, s. 1409; svensk specialutgåva, volym 6, s. 369).

24. För att kunna svara på denna fråga måste man utgå från det faktum att den huvudsakliga förpliktelse som de bägge direktiven ålägger medlemsstaterna är att tillämpa en minimipunktskatt på öl.

25. Även om en medlemsstat, vars inhemska produktion av den ena av dryckerna i fråga är stor men obefintlig eller mycket låg vad gäller den andra drycken, har att noga överväga det sätt på vilket den skall genomföra de bägge direktiven för att inte ge grogrund för misstankar om favorisering av sin inhemska produktion, är det emellertid svårt att se på vilket sätt det faktum att medlemsstaten måste tillämpa en minimipunktskatt på öl, beroende på alkoholhalten, skulle förhindra landet från att införa en beskattning av vin respektive av öl som utesluter allt skydd av den nationella produktionen.

26. Medlemsstaten förfogar i realiteten över en betydande frihet. Så länge staten använder de metoder för beskattning som de bägge direktiven fastställer och inte går under den för öl ålagda nivån kan den fritt bestämma punktskattesatsen för såväl vin som öl.

27. De åligganden som de bägge direktiven tvingar medlemsstaten att böja sig för är på intet sätt av sådan beskaffenhet att de hindrar den, när den fastställer sina punktskattesatser, från att beakta konkurrensförhållanden, vilket erkänts i domstolens rättspraxis, mellan vissa kategorier av viner och vissa kategorier av öl.

28. Emellertid har Socridis anfört att även om man skulle medge att de bägge direktiven inte berövar medlemsstaterna möjligheten att respektera artikel 95 andra stycket, är de inte desto mindre ogiltiga då de "legitimerar" eventuella överträdelser av denna bestämmelse.

29. Socridis menar att "eftersom minimum om 0 ecu på vin och 1,87 ecu per grad/hl [på öl] har fastställts av rådet framstår den resulterande minsta skillnaden mellan vin och öl på 4 grader (748 procent) som legitim. Medlemsstaterna kommer inte att finna att en sådan minsta skillnad, som enhälligt antagits av rådet, i sig kan vara oförenlig med fördraget. På grund av denna omständighet kommer varje mindre skillnad också att vara legitim. Det säger sig självt att liknande avvikelser på samma sätt kommer att bedömas som lika förenliga med fördraget då de utgör beskattningar som överstiger minimum. Trots detta är det påtagligt att dessa skillnader fördubblar, tredubblar och kanske även fyrdubblar den maximala skillnad som domstolen tillåtit i mål 170/78".

30. Socridis hänvisar här till domen av den 12 juli 1983 [8] i vilken domstolen jämförde den pålaga som påfördes vin respektive öl i Förenade kungariket och drog slutsatsen att skillnaden som man kunde konstatera utmynnade i en alltför hög beskattning av vin. Men det rörde sig om ett fall där medlemsstaten i fråga knappt producerade vin. I realiteten konstaterade domstolen följande:

"Av den detaljerade undersökning som domstolen låtit göra framgår således att — oavsett vilket jämförelsekriterium som används, och utan att det när allt kommer omkring skulle vara nödvändigt att ge det ena kriteriet företräde framför det andra — Förenade kungarikets skattesystem innebär att *vin från andra medlemsstater* beskattas högre, så att den *inhemska ölproduktionen* skyddas i den mån denna ölproduktion utgör det mest relevanta referenskriteriet sett utifrån konkurrensen". [9]

31. I denna dom har domstolen följaktligen inte fastslagit en *objektiv skillnad* som skall respekteras av alla medlemsstater och under alla omständigheter mellan de två produkterna i fråga utan den har undersökt den specifika frågan om överbeskattning av importerat vin när det inte finns någon inhemsk produktion.

32. Det var också i en situation av precisa och välkända faktum, nämligen att alla medlemsstaterna, utan undantag, själva framställer en betydande andel av det öl som konsumeras inom landet, som rådet beslutade när det antog de bägge direktiven i fråga. Med hänsyn till domstolens rättspraxis ansåg rådet, i denna situation, att även om en medlemsstat till fullo tillämpade den skillnad som de bägge direktiven ger utrymme för, nämligen en skatt på 0 för vin och en skattesats om 1,87 ecu per grad/

8 — Dom i mål 170/78, kommissionen mot Förenade kungariket (REG 1983, s. 2265; svensk specialutgåva, volym 7, s. 199).

9 — Kursiverat av författaren.

hl för öl, skulle det inte indirekt skydda den inhemska produktionen av vin (om landet nu hade en sådan produktion).

33. Genom att lämna möjligheten öppen för medlemsstaterna att beskatta de bägge produkterna på en högre nivå ville rådet däremot inte tillåta medlemsstaterna, och kunde inte tillåta dem, att hädanefter fritt tillämpa vilken skattesats som helst, särskilt på vin, för det fall att staterna inte framställde vin.

34. För övrigt kan jag, av än mer allmänna skäl, inte hålla med det som anges i den presentation av de bägge direktivens effekter som Socridis lagt fram.

35. I denna presentation hävdas nämligen att varje gång som medlemsstaterna, såsom i detta fall, genom ett direktiv ges ett stort utrymme för skönsmässig bedömning vid genomförandet av direktivet, leder det enkla faktum att de — genom att missbruka denna handlingsfrihet — skulle kunna åsidosätta en bestämmelse eller en gemenskapsrättslig princip, som de under alla omständigheter är skyldiga att respektera, till att direktivet måste anses som ogiltigt.

36. Den utmärkande egenskapen för den lagstiftande mekanism som ett direktiv utgör är emellertid att medlemsstaterna ges ett stort utrymme för skönsmässig bedömning. Det vill säga att en medlemsstat har möjlighet att välja de åtgärder som staten anser bäst lämpade för dess egen del och med hänsyn till situationen i landet och de förpliktelser, särskilt juridiska sådana, som man har att rätta sig efter.

37. Det förefaller mig fullständigt uteslutet att det skulle kunna återspeglas på ett direktiv och leda till att dess giltighet ifrågasätts om en medlemsstat gör sig skyldig till ett missbruk av det utrymme för skönsmässig bedömning som den ges enligt direktivet.

38. Låt mig med anledning av detta erinra om att när medlemsstaterna genomför direktiven gör de det under kommissionens kontroll. Kommissionen kan, enligt den rätt artikel 155 i EG-fördraget ger den, inleda ett fördragsbrottsförfarande om den anser att detta genomförande har inneburit ett åsidosättande av en gemenskapsrättslig förpliktelse eller regel som medlemsstaterna under alla omständigheter är tvungna att respektera.

39. Det är svårt att tänka sig att domstolen, inom ramen för en sådan åtgärd, skulle kunna tillåta ett svaromål som grundas på att den klandrade medlemsstaten kan skydda sig bakom den frihet som direktivet gett den. Det är därför fel att hävda att struktur- och skattesatsdirektiven legitimerar en medlemsstats kränkning av artikel 95 andra stycket.

40. Förhållandet mellan de bägge direktiven och artikel 95 andra stycket har

också, i de olika yttranden som har ingetts, betraktats ur en annan synvinkel, nämligen den av tillåtligheten av differentierad beskattning och de villkor som domstolens rättspraxis ställt upp för en sådan beskattning. Att det i struktur- och skattesatsdirektiven föreskrivs olika metoder för beskattning av öl och vin och att dessa metoder, både vad gäller sättet att beräkna skatterna och minimiskattesatserna, synes mer förmånliga för vin än för öl anser jag inte behöver bestridas.

41. Det som däremot kanske kan bestridas är den faktiska beskaffenheten av det problem som denna differentierade beskattning, som synes mer förmånlig för vin, orsakar. Så som redan understrukits är samtliga medlemsstater producenter av öl, medan endast vissa bland dem producerar vin. Därmed synes det inte som att en överbeskattning av öl nödvändigtvis skulle gynna en inhemsk produktion i jämförelse med importerade varor, vilket är det avgörande kriteriet i artikel 95 andra stycket.

42. Den tvist som lagts fram för domstolen har verkligen visat att den faktiska risken för en skyddande överbeskattning uppkommer för vin, i de fall då staterna endast framställer öl.

43. Då det gäller tillåtligheten av system med differentierad beskattning bör man hålla i åtanke, förutom domen i det ovannämnda målet Walker, domen i målet Essevi och Salengo [10], där det uttalas att gemenskapsrätten inte på sitt nuvarande utvecklingsstadium begränsar

"den enskilda medlemsstatens frihet att införa ett differentierat skattesystem för vissa produkter på grundval av objektiva kriterier, såsom vilka råvaror eller vilken framställningsmetod som används. Sådana differentieringar är förenliga med gemenskapsrätten i den mån de eftersträvar ekonomiskpolitiska syften som också är förenliga med kraven i fördraget och sekundärrätten och om de närmare bestämmelserna är sådana att de undviker varje form av direkt eller indirekt diskriminering av import från andra medlemsstater eller varje form av skydd som gynnar konkurrerande inhemska produkter" (punkt 21).

44. Domen i målet kommissionen mot Frankrike [11] bekräftar på alla punkter denna rättspraxis.

45. Differentierad beskattning av öl och vin som favoriserar vin är mot bakgrund av denna rättspraxis fullständigt försvarbar. Det är inte bara råvarorna för de bägge produkterna, vindruvor för den ena och humle och spannmål för den andra, och produktionssätten, hantverksmässigt i det ena fallet och i allmänhet industriellt i det andra, som väsentligen skiljer sig från varandra. Inte heller platsen för vinfram-

10 — Dom av den 27 maj 1981 i de förenade målen 142/80 och 143/80 (REG 1981, s. 1413; svensk specialutgåva, volym 6, s. 113).

11 — Dom av den 7 april 1987 i mål 196/85 (REG 1987, s. 1597), punkt 6.

ställningen i det ena fallet och ölframställningen i det andra, i medlemsstaternas ekonomier är jämförbar. Inte ens i de medlemsstater där det inte framställs vin kan bryggeriindustrin tillmätas samma socioekonomiska vikt som vinframställningen i vissa medlemsstater.

46. Härtill kommer naturligtvis det faktum att vinframställningens avsättning, särskilt för vanliga viner, vilka är just de viner för vilka man har kunnat hitta ett konkurrensförhållande till vissa ölsorter, orsakar och kommer under de kommande åren att fortsätta orsaka allvarliga problem inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken. För övrigt är, så som framhållits i de yttranden som har ingetts, kostnaden för att framställa öl fortfarande, oavsett om det gäller en vanlig produkt eller en av de dyraste produkterna, väsentligen lägre än kostnaden för att framställa vin.

47. Min slutsats är inte att man nödvändigtvis måste överbeskatta öl i förhållande till vin utan jag drar endast slutsatsen att för det första kan en sådan överbeskattning vara välgrundad. För det andra, såsom framgår av de åberopade statistikuppgifterna, är de förpliktelser som blir resultatet av de två ifrågasatta direktiven när det gäller beskattningen av öl klart inte av den karaktär att de kan äventyra ölets konkurrensmässiga ställning, inte ens om en medlemsstat utnyttjar hela sin handlingsfrihet genom att inte ta ut någon punktskatt på vin.

48. Låt oss inte heller glömma att punktskatten inte utgör den enda beskattningen som belastar vin och öl. För att kunna uppskatta det konkurrensförhållande som dessa två drycker har hos konsumenten måste man säkert beakta mervärdesskattens betydelse som, med tanke på det högre pris som vin betingar, har en negativ effekt för vinet och som således reducerar den fördel som vinet kan åtnjuta när det gäller punktskatt.

49. Jag kan alltså dra slutsatsen att den skillnad i beskattning som de bägge direktiven medger, men som de inte alls påtvingar, eftersom det är upp till varje medlemsstat att utifrån sin konkreta situation utforma ett beskattningsförhållande som inte medför en skyddande effekt, inte i sig kan anses åsidosätta proportionalitetsprincipen.

Huruvida artikel 99 i fördraget har överträtts

50. Enligt Socridis har proportionalitetsprincipen emellertid även åsidosatts på ett annat plan, nämligen när rådet använde sig av sin behörighet enligt artikel 99 i fördraget. Socridis har påpekat att man, genom att kontrollera om medlen för genomförande är tillräckliga för att uppfylla det avsedda syftet och inte går utöver vad som är nödvändigt för att nå nämnda syfte, bedömer om proportionalitetsprincipen har iakttagits. Socridis har därefter

anfört att de bägge direktiven inte går tillräckligt långt när det gäller harmonisering, eftersom de "långt ifrån uppfyller vad som är nödvändigt för att genomföra ett minsta närmande av beskattningsförhållandena mellan vin och öl i enlighet med artikel 95 andra stycket och proportionalitetsprincipen".

51. Jag tror att denna kritik härrör från ett missförstånd, eftersom det syfte gemenskapens lagstiftare ville uppnå, när han antog de bägge direktiven, inte var att åstadkomma ett närmande mellan beskattningen av vin respektive av öl. Dessa direktiv syftar på intet sätt till att genomföra artikel 95, som inte ger rådet någon behörighet i detta avseende då dess tillämpning uteslutande åligger medlemsstaterna. Genom att anta direktiven har rådet, genom att använda den behörighet rådet uttryckligen ges i artikel 99 i fördraget, velat genomföra ett närmande av den lagstiftning hos medlemsstaterna som hänförde sig till punktskatter och som rådet fann nödvändigt för att garantera den inre marknadens upprättande och funktion inom den tidsfrist som föreskrivs i artikel 7a i EG-fördraget.

52. Dessa bägge direktiv antogs inte i syfte att lösa de konkurrensproblem som fanns mellan två olika sorters drycker eller för att få ett slut på diskriminerande beskattningar i vissa medlemsstater utan i syfte att på bästa sätt, i perspektivet av genomförandet av den inre marknaden, garantera den fria rörligheten för olika sorters drycker mellan de olika medlemsstaterna. Det var också detta som skedde, för man får inte minska direktivens innebörd till endast de bestämmelser som i dag ifrågasätts inför domstolen. I förhållande till den mängd problem som punktskatterna på alkoholhaltiga drycker leder till påtvingar direktiven regler som på ett påtagligt sätt förenklar detta beskattningsområde. Det skulle vara ointressant att räkna upp dem och det skulle föra oss alltför långt bort från frågan som är underställd vår bedömning, men för att övertyga sig om de framsteg som dessa direktiv har lett till räcker det att referera till de mycket detaljerade bestämmelser som direktiven innehåller gällande olika skatteminskningar som vissa produkter kan komma i åtnjutande av.

53. Det vore att missta sig på den behörighet som artikel 99 ger gemenskapens lagstiftare att förebrå honom att han inte har låtit punktskatteavgifterna som belastar vin respektive öl närma sig varandra. Rådet kan endast handla med stöd av artikel 99 för att anta nödvändiga åtgärder för genomförandet av den inre marknaden. Liksom rådet med all rätt framhållit för oss förfogar det inte över en ovillkorlig eller obegränsad rätt att harmonisera punktskatterna.

54. Denna begränsning utesluter emellertid inte en bedömningsrätt, som rådet använt sig av genom att det ansett att de förslag som kommissionen successivt, år 1987 och år 1989, presenterat för rådet gått utöver vad inrättandet av den inre marknaden krävde. Detta har sammantaget visat sig vara riktigt om man tror på den rapport som kommissionen upprättat år 1995 då den var skyldig att redovisa resultatet av de två första åren under vilka det harmoniserade systemet hade tillämpats.

55. Det är förvisso inte förbjudet att uttrycka en annorlunda åsikt och anse att den genomförda harmoniseringen varit blygsam och att vara övertygad om att när det gäller produkter som är underkastade punktskatter så lider den inre marknaden fortfarande av vissa ofullkomligheter.

56. Jag behöver här emellertid inte delta i en debatt om detta ämne utan skall uttala mig om frågan om de bägge direktiven är ogiltiga med hänsyn till artikel 99, som de grundar sig på. Ur min synvinkel skall denna fråga helt klart besvaras nekande, eftersom det inte på något sätt har framkommit att rådet, genom att anta de bestämmelser som avses med den nationella domstolens fråga, skulle ha misstagit sig på den behörighet som det härleder från artikel 99.

Motiveringsskyldigheten

57. Det återstår en sista punkt som Socridis tagit upp och som jag här kortfattat skall analysera. Punkten avser motivering av de två direktiven när det gäller bestämmelserna som de tillägnat strukturen och punktskattesatsen på öl å ena sidan och på vin å andra sidan. Man kan svårligen ifrågasätta att denna motivering är vag. Likväl är en vag motivering inte nödvändigtvis en otillräcklig motivering och ännu mindre en obefintlig motivering. Låt mig erinra om att det nu är fråga om motiveringen av de direktiv som rådet antagit och som enbart riktar sig till medlemsstaterna. Domstolens rättspraxis har alltid, för att avgöra om en motivering är tillräcklig eller inte, tagit i beaktande om den som en rättsakt riktar sig till inte har kunnat missta sig på de motiv som legat bakom ett beslut, eftersom vederbörande nära har deltagit i den process som direktivet är ett utfall av. [12] För övrigt bör man inte glömma att rättspraxis aldrig har krävt, när det gäller en rättsakt som fastställer komplicerade bestämmelser, att alla de tekniska aspekterna av dessa bestämmelser skall vara särskilt och i detalj motiverade. [13] Man får heller inte glömma det faktum att de bägge direktiven är ömsesidigt beroende av varandra och av andra direktiv, i synnerhet rådets direktiv 92/12/EEG av den 25 februari 1992 om allmänna regler för punktskattepliktiga varor och om innehav, flyttning och övervakning av sådana varor, [14] på ett sådant sätt att de inte bör bedömas enskilt då en sådan bedömning kan ge upphov till villrådighet.

58. Man måste emellertid erkänna att användandet av formuleringar av typen "med hänsyn till lämpligheten av" och "med hänsyn till att det är passande" är oftare förekommande i motiveringen till gemenskapens rättsakter än vad man tror och att giltigheten för många av dessa rättsakter skulle kunna ifrågasättas med hänsyn till artikel 190 i fördraget om man skulle anse att denna typ av motivering vore otillräcklig.

12 — Se till exempel dom av den 14 januari 1981 i mål 819/79, Tyskland mot kommissionen (REG 1981, s. 21).

13 — Se till exempel dom av den 12 november 1996 i mål C-84/94, Förenade kungariket mot rådet (REG 1996, s. I-5755).

14 — EGT L 76, s. 1; svensk specialutgåva, område 9, volym 2, s. 57.

59. Det förefaller mig som om det vore för mycket att kräva av gemenskapens lagstiftare att han, då han antar allmängiltiga bestämmelser vid utövandet av sin behörighet i fråga om harmonisering som är förenad med ett stort utrymme för skönsmässig bedömning, skulle förse varje bestämmelse som han antar med en motivering som på en och samma gång rättfärdigar bestämmelsens innehåll och samtidigt vederlägger den kritik som kan framföras av dem som den nämnda bestämmelsen inte passar eftersom den inte överensstämmer med deras intressen.

60. Ett harmoniseringsdirektivs motivering och motiveringen av ett beslut som tillkännager att ett statligt stöd strider mot fördraget eller som bötfäller ett företag för att det brutit mot konkurrensreglerna kan inte jämföras på samma skala.

61. Jag föreslår domstolen således att inte heller godta den invändning som avser att de båda direktiven är bristfälligt motiverade.

Förslag till avgörande

62. Eftersom ingen av de grunder som jag har prövat förefaller vara av sådan beskaffenhet att de kan påverka giltigheten av de omtvistade bestämmelserna i struktur- och skattesatsdirektiven föreslår jag att domstolen skall besvara frågan i begäran om förhandsavgörande från Tribunal de grande instance de Foix på följande sätt:

Vid prövningen av frågan har det inte framkommit någon uppgift av beskaffenhet att påverka giltigheten av rådets direktiv 92/83/EEG av den 19 oktober 1992 om harmonisering av strukturerna för punktskatter på alkohol och alkoholdrycker, och rådets direktiv 92/84/EEG av den 19 oktober 1992 om tillnärmning av punktskattesatser på alkohol och alkoholdrycker.